

Francisco Fernández Rei e Carme Hermida Gulías (eds.): *A nosa fala. Bloques e áreas lingüísticas do galego*, Consello da Cultura Galega, Santiago, 1996, 149 p. + 3 casetes.

Pasaron xa 25 anos desde que en 1971, da man de C. García, se creou o Instituto da Lingua Galega da Universidade de Santiago, e para celebrar esta efeméride tivo lugar en Santiago, entre o 16 e o 20 de setembro deste ano, con grande afluencia de participantes o *I Congreso internacional "A lingua galega. Historia e actualidade"*. Todos cantos asistiron ó congreso foron obsequiados cun exemplar de tres obras de carácter moi diverso, pero significativas para comprender-la importancia do labor levado a cabo polo ILG.: *Galego 1, 2 e 3*; *A nosa fala. Bloques e áreas lingüísticas do galego*; e unha *Guía bibliográfica de lingüística galega*.

Nunha festa deste tipo non podía faltar unha referencia ás orixes da Institución, que estreou a súa produción bibliográfica coa publicación dos manuais *Galego 1*, *Galego 2* e *Galego 3*¹, nos que tantos galegos aprenderon a ler e a escribi-la nosa lingua, e, o que é máis importante, a amala.

Na *Guía bibliográfica de lingüística galega*², coordinada por Xosé Luís Regueira Fernández, pode verse a magnitude e a transcendencia das contribucións dos investigadores do ILG no desenvolvemento da lingüística galega durante este cuarto de século.

Pero non podía faltar na ocasión unha obra referida á realidade oral da nosa lingua, porque o estudio da nosa realidade dialectal foi o traballo a partir do que o ILG sentou os alicerces da súa contribución ó estudio da lingüística galega. Recordémo-las teses e memorias de licenciatura realizadas sobre falas de distintos puntos de Galicia, recordémo-lo Atlas Lingüístico Galego, recordemos, en fin, o extraordinario Tesouro Lexicográfico da lingua galega no que se recolle unha parte importantísima do léxico das falas de Galicia. Neste mesmo ámbito de estudio hai que sitúa-la obra *A nosa fala. Bloques e áreas lingüísticas do galego*, magnificamente preparada por Francisco Fernández Rei e Carme Hermida Gulías, coa colaboración de Miruca Parga Valiña e Alfonso Xavier Canosa Rodríguez.

¿Que nos ofrece esta obra?

---

¹ Instituto da Lingua Galega: *Galego 1*, Universidade de Santiago, 1971. *Galego 2*, Universidade de Santiago, 1972. *Galego 3*, Universidade de Santiago, 1974.

² Regueira Fernández, Xosé L. (coordinación); Boullón Agrelo, Ana I.; Cidrás Escáneo, Francisco A.; González Seoane, Ernesto; Mariño Paz, Ramón; Tato Plaza, Fernando R.: *Guía bibliográfica de lingüística galega*, Edicións Xerais de Galicia, Vigo, 1996.

É unha colección de tres casetes de audio, acompañadas dun libro de 149 páxinas. Nas tres casetes recóllense 180 minutos de textos orais recollidos nas distintas zonas de Galicia, dos que 90' están dedicados á zona occidental -que é a que mostra unha maior diversidade dialectal-, 60' ó galego central, e 30' ó galego oriental -que é o que ocupa unha menor extensión territorial e presenta un menor número de falantes. Trátase polo tanto dunha distribución equilibrada, realizada ó meu ver, en función dos principios de riqueza dialectal, número de falantes e, en menor medida, extensión territorial. É de agradecer que os autores da escolma de textos deran acollida tamén a unha representación de textos do galego falado, fóra das fronteiras administrativas de Galicia, nas zonas estremeiras con esta de Asturias, León e Zamora.

Tódolos textos aparecen transcritos no libro que acompaña as cintas. Non se trata dunha transcripción propiamente fonética nin dunha transcripción fonolóxica, pero nela dáse conta dos trazos máis característicos e máis interesantes desde un punto de vista dialectal. A maior parte dos fenómenos fonéticos que non son realizacións condicionadas aparecen sinalados, utilizando unha serie de convencións que, coma toda convención, pode ser discutible, pero que ten a virtude de facilita-la lectura dos textos a calquera persoa non especialista cun esforzo relativamente pequeno, o que non sería posible se se adoptase o alfabeto fonético internacional ou outro semellante.

¿De onde están tomados os textos?

Os textos que aquí se presentan son unha escolma do conxunto de gravacións que constitúen o Arquivo do Galego oral do Instituto da Lingua Galega, no que están integradas as gravacións procedentes do Atlas Lingüístico Galego, realizadas fundamentalmente entre os anos 1974 e 1976; as do proxecto de investigación Arquivo Dialectal da Lingua Galega realizado entre os anos 1992 e 1995; e outras que son contribucións de tipo persoal, feitas principalmente por investigadores do ILG.

Varietade de temas

Os temas que aparecen tratados nesta colección de etnotextos son moi variados. Hai narracións referidas ós costumes e modos de vida, tal é o caso, por exemplo, de *O oficio da pesca* (de Cangas do Morrazo), *O traballo na Costa da Morte* (de Camelle, Camariñas), *A rapa das bestas* (de Cerdedo), *O traballo na viña* (de Lougares, Mondariz), *As diversións e a mocidade de antes* (de Santa María de Roo, Noia). Outras contan experiencias persoais vividas polo narrador ou por algún coñecido, coma *Algún retallos da guerra do 36* (de Calo, Teo), *A persecución do contrabando* (de Goián, Tomiño). Unha gran parte recolle contos e lendas: *A raposa de morrazos* (de Erbecedo, Coristanco), *Historia encadeada* (de Fornelos, Salvaterra de Miño), *A compañía, o demo e os velorios* (de Fonfría, A Fonsagrada), *O crego e o cativo* (de Santa Comba, Lugo). Non faltan cantigas e outras composicións poéticas de carácter popular: *O casamento da pulga co piollo* (de Hermisende, Zamora), *Coplas dos mangantes* (de Castromil, A Mezquita), etc.

Interese da obra

Unha obra destas características permite un aproveitamento multidisciplinar. É en primeiro lugar, un testemuño vivo da maneira de falar actual dunha serie de localidades de Galicia; nos seus textos pódense observar as peculiaridades fonéticas, morfosintácticas e léxico-semánticas de cada unha das fálas ás que representan. Pero eu salientaría o seu interese para o estudio de tódolos recursos expresivos da lingua oral, e, particularmente, para o estudio da entoación. O seu interese para o lingüista é, pois, evidente; pero coido que a través destes textos pódense estudar moitos aspectos da nosa cultura material e espiritual, certos trazos característicos da mentalidade da poboación rural e mariñeira de Galicia, algúns episodios da nosa historia máis recente, diversos problemas que aqueixan a certos sectores da sociedade, etc., etc., que sen dúbida son de interese tamén para o etnógrafo, para o sociólogo e para o historiador. Estou certo que todos eles poden tirar proveito da súa lectura e da súa análise.

MANUEL GONZÁLEZ GONZÁLEZ